

Självständigt arbete i Religionsvetenskap
15 högskolepoäng, grundnivå

**Digitaliseringens betydelse för ungas religiösa
identitetsutveckling**

*The significance of digitalization for young people's
religious identity development*

Hilla Sherzad
&
Sima Akbar

Grundskolans årskurs 7-9, förstaämne Religion
240-270 högskolepoäng
Självständigt arbete i fördjupningsämnet 15
högskolepoäng
Handledare: Erik Alvstad
Datum för slutseminarium: 2025-01-15

Examinator: Bodil Liljefors-Persson
Handledare: Erik Alvstad

Förord

Detta arbete är skrivet inom ramen för vår utbildning och utgör en kunskapsöversikt med fokus på relationen mellan religion, sociala medier och ungas religiösa identitetsutveckling. Intresset för ämnet växte fram ur en nyfikenhet kring hur digitala plattformar påverkar ungas syn på religion och religiösa tillhörighet i en tid där sociala medier är en självklar del av vardagen. Arbetets gång har präglats av både fördjupning och omprövning. Vår ursprungliga idé var bred och det rörde ungas syn på religion i sociala medier men under arbetets gång insåg vi behovet av en tydligare och mer avgränsad frågeställning. Detta ledde fram till den nuvarande frågan om hur ungas användning av sociala medier påverkar deras religiösa identitetsutveckling. Genom att fokusera på tidigare forskning har vi fått möjlighet att fördjupa vår förståelse för hur komplex och mångfacetterad denna påverkan är. Förhoppningen är att denna uppsats kan bidra till en ökad förståelse för religionens plats i ungas digitala vardag och fungera som en grund för vidare studier inom religion. Vi vill rikta ett tack till vår handledare Erik Alvstad för vägledning och värdefulla synpunkter under arbetets gång. Slutligen vill vi också tacka bibliotekspersonal som möjliggjort tillgång till relevant forskning.

Abstrakt

Detta är en kunskapsöversikt om hur ungdomars användning av sociala medier påverkar deras religiösa identitetsutveckling. I ett samhälle präglad av digitalisering har sociala medier blivit en central arena för kommunikation, informationsspridning och identitetsskapande, särskilt bland unga. Samtidigt har religion i allt högre grad flyttats från traditionella, institutionella sammanhang till mer informella och mediebaserade miljöer. Mot denna bakgrund genomförs denna studie som en kunskapsöversikt där tidigare forskning om religion och sociala medier och ungas identitetsutveckling granskas och analyseras. Uppsatsen bygger på vetenskapliga artiklar och böcker som behandlar ungas möten med religiöst innehåll med digitala miljöer såsom sociala medier, internetforum och populärkultur. Genom att analysera tidigare forskning belyses hur sociala medier kan fungera som en resurs för religiösa socialisering men också hur dessa plattformar kan bidra till fragmenterade individualiserade och ibland förenklade bilder av religion. Resultatet visar att sociala medier både kan stärka och utmana ungas religiösa identitet genom att erbjuda nya tolkningsramar, alternativa gemenskaper och ökade möjligheter till självreflektion men också genom att skapa osäkerhet kring religiös auktoritet och autenticitet. Studien bidrar till en ökad förståelse för hur religion och religiös identitet formas i ett digitalt och mediatätt samhälle samt hur ungas religiösa identitetsutveckling påverkas av deras användning av sociala medier.

Nyckelord

Internet, identitetsutveckling, mediekompetens, religion, religiös identitet, sociala medier, ungdomar

Innehållsförteckning

Förord	2
Abstrakt	3
Nyckelord	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	5
2. Bakgrund	6
3. Syfte och frågeställning	8
3.1 Syfte.....	8
3.2 Frågeställning.....	8
4. Metod	9
4.1 Databassökningar och sökstrategi.....	9
4.2 Urval och avgränsning.....	9
4.3 Analys av materialet och skrivprocess.....	10
4.4 Kompletterande och explorativ litteratursökning.....	10
4.5 Urval av böcker.....	10
5. Resultat	11
5.1 Sociala medier som arena för religiös identitet.....	11
5.2 Möjligheter och risker med sociala medier.....	13
5.2.1 Sociala medier, osäkerhet och förhandling av religiös identitet.....	15
5.3 Socialisering, gemenskap och identitet.....	17
5.4 Digital kompetens, resurser och begränsningar.....	19
5.4.1 Resurser, ojämlikhet och begränsningar i digitala religiösa miljöer.....	20
6. Diskussion	23
7. Slutsats	25
8. Referenser	26

1. Inledning

Under de senaste decennierna har digitaliseringen förändrat ungas vardag i grunden. Sociala medier har blivit en självklar del i hur unga kommunicerar, söker information, uttrycker sig och skapar relationer. Plattformar som Instagram, Tiktok och Snapchat fungerar inte bara som kanaler för underhållning utan också som arenor där frågor om värderingar och livsåskådning och identitet ständigt är närvarande. I dessa digitala miljöer möter unga ett brett spektrum av åsikter, normer och berättelser som kan påverka hur de ser på sig själva och sin plats i världen. Religion är ett område som i hög grad berör frågor om mening, tillhörighet och identitet. Samtidigt är religion i dagens samhälle inte längre enbart knuten till traditionella institutioner eller privata sammanhang utan förekommer i allt större utsträckning i digitala och mediala miljöer. Genom sociala medier exponeras unga för religiösa symboler, debatter, personliga berättelser och tolkningar från både individer och grupper med olika bakgrund och övertygelser. Detta skapar nya förutsättningar för hur religion förstås, diskuteras och relateras till ungas liv. Mot denna bakgrund väcks frågor om hur sociala medier påverkar ungas religiösa identitetsutveckling. Digitala plattformar kan fungera som platser för utforskande och gemenskap men också som arenor där förenklade stereotyper eller polariserade bilder av religion sprids. Därför finns det ett behov av att främja förståelsen av vilken roll sociala medier spelar i ungas möte med religion och hur detta i sin tur kan påverka deras religiösa identitet. Vi tycker att detta område är relevant att undersöka eftersom sociala medier utgör en central arena för ungas identitetsskapande i dagens samhälle samtidigt som religion fortsatt rör grundläggande frågor om mening och tillhörighet. Ungas möte med religion sker i allt större utsträckning i digitala miljöer idag och därför finns det ett behov av ökad kunskap om hur dessa plattformar påverkar deras religiösa identitetsutveckling. Intresset för ämnet grundar sig i en vilja att förstå hur religion formas, tolkas och förhandlas av unga i en digitaliserad vardag.

2. Bakgrund

Ungas identitetsutveckling är en komplex process som påverkas av många faktorer exempelvis familj, skola, vänner och samhälle. I denna process spelar frågor om värderingar, livsmening och tillhörighet en central roll. För vissa unga är religion en viktig del av identiteten medan för andra är den mer perifer eller något som omförhandlas över tid. I ett allt mer pluralistiskt samhälle möter unga olika religiösa och sekulära perspektiv vilket kan bidra till både reflektion och osäkerhet kring den egna positionen.

Tidigare forskning visar att identitet inklusive religiös identitet bör förstås som något föränderligt snarare än som ett fast tillstånd. Lövheim beskriver identitet som ett reflexivt projekt där individen kontinuerligt organiserar och omformar sin självbild i relation till nya erfarenheter och berättelser (Lövheim, 2003, s.119-121). Den religiösa identiteten formas därmed genom individens aktiva reflektion över olika perspektiv i relation till den egna livshistorien. Sociala medier har tillfört en ny dimension till denna identitetsprocess. Till skillnad från tidigare generationer har dagens ungdomar ständig tillgång till digitala plattformar där de kan ta del av varandras åsikter, erfarenheter och livsval. I dessa miljöer suddas gränserna ofta ut mellan de privata samt offentliga gränserna. Religiösa uttryck kan förekomma i allt från personliga berättelser, influencers innehåll till nyhetsinslag och kommentarsfält. Detta innebär att religion framträder på nya sätt och i nya sammanhang.

Lövheim menar att internet och sociala medier erbjuder ungdomar tillgång till ett brett spektrum av religiösa uttryck, berättelser och idéer som inte alltid ryms inom traditionella religiösa institutioner såsom kyrkor eller skolan (Lövheim, 2005, s.1-10). Wrammert framhåller att religion idag är en återkommande del av ungdomars vardag genom sociala medier och att dessa digitala miljöer fungerar som sociala rum där unga relaterar till frågor om tro och identitet (Wrammert, 2021, s.15-16).

Samtidigt ger sociala medier ungdomarna möjlighet att själva forma och presentera sin identitet. Genom val av innehåll, följda konton och egna inlägg kan ungdomar uttrycka eller tona ned religiösa aspekter av sig själva. Denna frihet kan bidra till att religiös identitet formas mer individuellt men det kan också innebära att unga påverkas av dominerande normer och trender på plattformarna.

Forskning visar att sociala medier inte enbart fungerar som en informationskälla utan även som platser för reflektion och utforskande. Lövheim beskriver digitala miljöer som utrymmen där ungdomar kan pröva religiösa tankar och jämföra sina upplevelser med andras (Lövheim, 2005, s.1-10). Sjö, Moberg och Lövheim visar att ungdomar utvecklar en medvetenhet kring hur religion representeras i sociala medier vilket ger de möjlighet att tolka och värdera religiöst innehåll i relation till sina egna värderingar och erfarenheter (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.3). I vissa fall kan sociala medier förstärka en redan etablerad religiös identitet, medan de i andra fall kan leda till ifrågasättande eller omtolkning av tidigare uppfattningar.

Samtidigt pekar tidigare studier på att sociala medier rymmer både möjligheter och risker. Maskulin visar att digitala plattformar kan stödja ungas sökande efter gemenskap och mening. Däremot kan sociala medier också skapa osäkerhet genom exponering för normer, stereotyper och konflikter kring religion (Maskulin, 2013, s.138-141). Dunkels betonar att anonymiteten på nätet kan underlätta utforskande av religiösa frågor men att avsaknaden av sociala signaler även kan leda till förenklade och ytliga förståelser av religion (Dunkels, 2018, s.31-33)

Mot bakgrund av detta blir det relevant att ta reda på hur sociala medier påverkar ungdomars religiösa identitetsutveckling. Genom att granska tidigare forskning kan olika perspektiv, mönster och samband synliggöras. Denna kunskapsöversikt har därför sin utgångspunkt i samspelet mellan ungdomar, religion och sociala medier. Ambitionen är att bidra till en fördjupad förståelse av hur digitala miljöer påverkar religiös identitet i ungas liv.

3. Syfte och frågeställning

3.1 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vilken betydelse sociala medier kan ha för ungdomars religiösa identitetsutveckling samt på vilka sätt digitala plattformar kan bidra till att forma, förstärka eller utmana denna utveckling. Detta arbete är en kunskapsöversikt där syftet kommer att belysas med hjälp av tidigare frågeställning.

Arbetet bygger på en systematisk genomgång och kritisk granskning av tidigare forskning inom områdena religion, ungdomar, identitet och digitala medier. Genom att analysera redan befintliga studier är ambitionen att sammanställa och belysa hur forskare beskriver sambandet mellan sociala medier och ungas religiösa identitet. Uppsatsen syftar till att klargöra på vilket sätt sociala medier kan fungera som en arena där religiösa föreställningar, värderingar och uttryck formas, förstärks eller utmanas hos unga. Genom att jämföra olika forskningsresultat vill arbetet också synliggöra både möjligheter och problem som sociala medier kan medföra för ungas religiösa identitetsutveckling, exempelvis i relation till exponering för olika religiösa perspektiv, tolkningar och diskussioner. Eftersom studien är utformad som en kunskapsöversikt är målet inte att samla in eget empiriskt material utan att genom en noggrann granskning, analys och sammanställning av tidigare forskning nå en fördjupad förståelse av hur sociala medier påverkar ungas religiösa identitetsutveckling.

3.2 Frågeställning

Hur påverkar ungas användning av sociala medier deras religiösa identitetsutveckling?.

4. Metod

4.1 Databassökningar och sökstrategi

Sökningarna har genomförts i Libsearch samt i databaserna *Education Research Complete (ERC)* och *ERIC* via *EBSCO*. Några av sökorden på engelska har varit: *religiositet, religious identity, internet, social media, teenagers, youths, young adults, identity formation, identity and development*. Några av sökorden på svenska har varit; *religion, religiös, identitetsutveckling, sociala medier, ungdomar och identitet*. Sökningarna gjordes på engelska och svenska för att få tillgång till ett bredare forskningsunderlag. Sökorden kombinerades med hjälp av orden "OR" och "AND", på så sätt kunde sökningarna bli mer specifika och relevanta till det valda ämnet.

4.2 Urval och avgränsning

Sökningarna i databaserna gav många träffar, mellan 18-147 träffar vid varje sökning. Efter genomförda undersökningar gjordes ett första urval där artiklarnas titlar och sammanfattningar granskades. Artiklar som tydligt saknade koppling till religion, ungdomar eller sociala medier valdes bort i ett tidigt skede. Sedan lästes artiklarna mer ingående. Här gjordes ytterligare avgränsningar genom att välja bort material som inte bidrog till att besvara uppsatsens frågeställning. Exempel på artiklar som exkluderades var sådana som enbart behandlade religiös praktik utan någon koppling till identitet eller studier där sociala medier endast nämndes perifert. Därefter exkluderades artiklar som främst behandlade vuxna populationer eller institutionella perspektiv, där ungas erfarenhet och identitetsskapande processer inte stod i fokus. Endast studier som på ett tydligt sätt belyser relationen mellan unga människor, religion och sociala medier behålls. Detta var fyra artiklar. Det materialet som ligger till grund för denna kunskapsöversikt består av både vetenskapliga artiklar och böcker inom religionsvetenskap, medievetenskap och ungdomsforskning. Centrala forskare inom fältet är bland annat Lövheim (2003, 2005) som belyser hur unga behandlar religiös identitet i digitala miljöer samt Lövheim och Linderman (2005) som analyserar hur religiös identitet konstrueras på internet. Studier av Sjö, Moberg och Lövheim (2020) samt Wrammert (2021) bidrar med samtida empiriska perspektiv på ungas möte med religion i ett medialiserat samhälle. Dunkels (2018) ger en

bred förståelse för ungas användning av internet och sociala medier medan Axelsson (2006) och Maskulin (2013) bidrar med teoretiska och metodologiska perspektiv på relation mellan medier, livsåskådning, religion och identitet.

4.3 Analys av materialet och skrivprocess

Läsningen av det utvalda materialet var analytisk och tematisk inriktad. Centrala begrepp, återkommande teman och teoretiska perspektiv markerades och sorterades utifrån hur de bidrog till förståelsen av religiös identitetsutveckling i ett digitaliserat sammanhang. Detta låg till grund för skrivprocessen. Skrivprocessen präglades av ett kontinuerligt växelspel mellan läsning och skrivande, där texten omarbetades för att tydliggöra kopplingar till uppsatsens syfte och frågeställning.

4.4 Kompletterande och explorativ litteratursökning

Utöver databas sökningarna har det även arbetats med en mer explorativ sökstrategi. Under träffarna med handledare fick vi tips på flera centrala författare och forskare inom det valda området. Därefter sökte vi upp de olika författarna och forskarna vi fick tips om och vi granskade deras arbeten för att bedöma relevans i relation till uppsatsens syfte. Genom att läsa och analysera dessa forskares publikationer kunde vi identifiera ytterligare material såsom vetenskapliga artiklar och böcker. I de texter och böcker som bedömdes som relevanta användes även referenslistan som ett sätt att hitta mer användbar litteratur.

4.5 Urval av böcker

Slutligen har vi även tittat böcker i Orkanen bibliotek. Här granskades flera hyllor med böcker inom religionsvetenskap, sociologi, ungdomsforskning och medievetenskap. Böckerna valdes ut utifrån titel och innehållsförteckning. Efter genomläsning behöll vi fyra böcker som bedömdes bidra på ett meningsfullt sätt till uppsatsens frågeställning. Övriga böcker som inte var relevanta för arbetet lämnades tillbaka. Detta urval bidrog till att avgränsa materialet och säkerställa att endast litteratur med tydlig koppling till ämnet användes i arbetet.

5. Resultat

Resultaten presenteras tematiskt utifrån hur ungdomars användning av sociala medier påverkar deras religiösa identitetsutveckling. Texten behandlar både sociala medier som arena för identitet, möjligheter och utmaningar med digitalt utforskande, socialisering och gemenskap samt digital kompetens och de resurser och begränsningar som påverkar ungas deltagande. Syftet med strukturen är att tydligt visa hur sociala medier både kan stödja och utmana ungdomars religiösa identitet i olika digitala sammanhang.

5.1 Sociala medier som arena för religiös identitet

Lövheim skriver om den brittiske sociologen Anthony Giddens syn på identitet. Han menar att det är något som är ständigt under konstruktion. Lövheim menar alltså att identitet kan ses som människans förmåga att kunna organisera sitt eget liv i en berättelse där individens jag och berättelsen ses som ett pågående projekt. Hon menar att ungdomarna ständigt omformar sin religiösa självbild utifrån nya synsätt och erfarenheter från sociala medier. I boken beskrivs detta som “the self as reflexively understood by the person in terms of his or her biography” (Lövheim, 2003, s.121). Detta innebär att unga inte enbart tar del av information om religion på nätet utan också tolkar och relaterar den till sina egna livserfarenheter. I linje med Lövheims definition av identitet som ett reflexivt själv där individen förstår sig själv genom sin livsbiografi blir mötet med olika religiösa berättelser en del av den process där unga omförhandlar sin förståelse av sig själva. Den religiösa identiteten formas därmed genom individens aktiva reflektion över nya perspektiv, i relation till den egna livshistorien snarare än att utgöra ett fast och oföränderligt tillstånd (Lövheim, 2003, s.121).

Religionssociologen Anna Wrammert skriver i sin avhandling “Med(ie)vetenhet, motstånd och engagemang - Gymnasieungdomars tal om och erfarenheter av religion” (2021) att ungdomar ständigt möter religion i olika sociala medier såsom Snapchat, Twitter, podcasts och nyhetsflöden. Hon menar att sociala medier fungerar som ett slags rum där ungdomar kan relatera till andra när det kommer till identitet och tro. Dessa typer av sociala miljöer utgör en central del för deras förståelse av religion och hur det formas. Vidare belyser hon att ungdomarna får olika perspektiv på religionen som påverkar deras religiösa identitetsutveckling. Det kan vara exempelvis personliga berättelser, politiska diskussioner, kulturella jämförelser eller existentiella perspektiv. Wrammert menar också att det snabbt

sprids information på sociala medier och att vissa ungdomar blint litar på allt de läser utan att vara källkritiska. Detta gör att deras tolkningar kan påverkas av både trovärdiga och mindre trovärdiga källor. Wrammert lyfter fram att ungdomars erfarenheter av religion måste förstås i samband med sociala och kulturella sammanhang. Religionssociologen menar att deras religiösa identitetsutveckling påverkas av de sociala relationer som de umgås i samt hur samhället talar om religion. Ungdomarna tolkar, ifrågasätter och omformar normer samt bilder av olika religioner de möter i den digitala världen. De har rum för reflektion, diskussion och jämförelse med andra perspektiv. Wrammert skriver att sociala medier inte bara fungerar som en informationskälla utan också som en social arena där ungdomar aktivt tolkar och omförhandlar representationer av olika religioner de möter på (Wrammert, 2021, s.15-16).

Religionssociologen Mia Lövheim skriver i sin artikel "Young People and the Use of the Internet as Transitional Space" (2005) att den ökade digitaliseringen och sociala medier har blivit en central del av ungas liv, både som sociala plattformar och ett verktyg för personlig utveckling. Hon skriver hur ungdomars användning av sociala medier påverkar deras utveckling av religiös identitet samt hur det kan utvärderas med hjälp av begreppet "transitional space". Dessa digitala medier ger ungdomar en chans att fundera över djupa frågor, pröva olika former av religiös praktik och forma sin identitet i en säker och flexibel miljö, bortom de hinder som kan förekomma inom familjen, skolan eller klassiska religiösa institutioner (Lövheim, 2005, s.1-10).

I artikeln "A Mixed-Method Approach to Youth and Digital Religion" skriven av Sjö, Moberg & Lövheim lyfts begreppet "religious media literacy" fram vilket betyder hur ungdomar förstår och analyserar hur religion representeras genom olika sociala medier (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.2).

Doktoranden Nina Maskulin skriver i sin artikel att användningen av sociala medier har en avancerad och bred påverkan på ungas religiösa självuppfattning. Hon visar att sociala plattformar fungerar som en mötesplats där man både kan stärka och omvärdera sin religiösa karaktär. För vissa blir medierna ett viktigt medel för att hålla kontakt med religiösa traditioner, samhörigheter och förebilder. Att följa religiösa kreatörer, delta i grupper eller ta del av religiöst innehåll ger unga möjligheten att fördjupa sin förståelse och skapa en känsla av samhörighet, särskilt om de saknar en religiös gemenskap i sin närmiljö. Maskulin understryker att sociala medier möjliggör för unga att utforska olika sätt att förstå religion

och att jämföra sina tolkningar med andras erfarenheter. Detta kan leda till att den religiösa identiteten formas individuellt (Maskulin, 2013, s.138-141).

Religionsvetaren Tomas Axelsson skriver i boken *Religion och medier: några perspektiv* (2006) att den religiösa identiteten är något som förändras över tid när ungdomar gör egna val och tolkningar av innehåll som de hittat i sociala medier. Han menar att det väcks frågor om sociala medier skapar nya former av gemenskap eller om religionens betydelse försvagas. Ungdomar är inte bara mottagare av religiöst innehåll utan de är aktiva deltagare som skapar mening genom att dela och kommentera. Axelsson menar att den religiösa identiteten formas i samspelet mellan de olika digitala miljöerna och individen. Han menar därmed att religionen framstår mindre som något med fasta regler och mer som ett sätt för ungdomar att förstå sig på livet, sig själva, världen och ett samhälle där olika livsåskådningar möts (Axelsson, 2006, s.206-207).

Forskaren och docenten Elza Dunkels menar att på sociala medier kan unga prova religiösa tankar, tvivel och olika tolkningar av olika religioner utan att direkt behöva stå till svars inför andra. Hon menar att religionen blir något individen kan undersöka på egen hand och på ett försiktigt sätt. Samtidigt sprids, granskas och ifrågasätts religiösa uttryck snabbt vilket kan leda till att det skapar osäkerhet och gör människan mer försiktig med hur man tänker samt hur öppen man är med att visa sin tro inför andra människor. Hon skriver att tidiga förhoppningar om internet var att sociala medier skulle vara en plats där sociala identitetsmarkörer som kön, ålder och etnicitet inte skulle spela någon roll. Tanken var att internet skulle vara mer jämlikt utan någon koppling till vem man är i den verkliga världen men så var inte fallet. Dunkels menar att trots att ens kön, ålder och bakgrund inte direkt syns på nätet har vi människor utvecklat ett sätt att återskapa detta, exempelvis genom ASL alltså "age, sex, location". Hon menar att detta är relevant för den religiösa identitetsutvecklingen eftersom religion, kön och ålder är starka identitetsmarkörer. Hon betonar att ungdomar på sociala medier förväntas förhålla sig till om man är troende, sökande, kritisk eller sekulär (Dunkels, 2018, s.31-32).

5.2 Möjligheter och risker med sociala medier

Wrammert menar att sociala medier både kan stärka och utmana ungdomars religiösa identitet. Det kan stärka deras religiösa identitetsutveckling genom att ungdomarna får ett större handlingsutrymme i sitt identitetsskapande eftersom de själva aktivt kan välja, dela och

kommentera information om religion. Hon hävdar däremot att internet också är en avancerad miljö där det finns risker för att desinformation, näthat eller stereotypa framställningar kan påverka hur religioner uppfattas. Ungdomar kan delta i diskussioner vilket kan utveckla deras religiösa identitet men samtidigt måste de hitta information på ställen med strukturella begränsningar såsom filterbubblor och algoritmer (Wrammert, 2021, s. 20-23).

Maskulin visar att sociala medier både kan främja och komplicera ungas religiösa identitetsutveckling. Sociala plattformar ger ungdomar åtkomst till nya kommunikationssätt, gemenskaper och information vilket kan stödja en personlig och stärkt religiös självbild. Samtidigt betyder exponeringen för stereotyper att unga ofta hamnar i identitetsmässiga konflikter. Sociala medier fungerar därför som en plats där religiös karaktär uttrycks och utvecklas, samtidigt som den ifrågasätts, formas och omförhandlas (Maskulin, 2013, s.138-141).

Lövheim skriver att ungdomar använder sociala medier som en tillgång till nyanserade religiösa perspektiv och berättelser. De är ofta i form av videor, diskussioner och bloggar. Hon refererar till forskning som visar hur ungdomar har använt sig av musik, film och populärkultur för att arbeta med existentiella frågor. Hon menar att sociala medier gör det möjligt för ungdomar att ta del av religiösa uttryck eller idéer som inte alltid är accepterade i det traditionella samhället såsom i kyrkor, skolor eller andra religiösa samfund (Lövheim, 2005, s.1-10).

Lövheim menar att den digitala miljön både kan skapa osäkerheter men även frihet. Hon menar att ungdomar kan experimentera med sin tro men de kan även känna att deras identitet blir ifrågasatt. Hon betonar att sociala medier kan vara ett bra och viktigt tillägg till den offline världen när det gäller religiös identitetsutveckling. De ger ungdomar möjlighet att testa nya perspektiv, diskutera religioner och utveckla sin egen tro (Lövheim, 2005, s. 15-18).

Lövheim menar att ungdomar aktivt söker information och deltar i diskussioner på internet. Hon menar att detta fastställer att internet samt sociala medier inte bara fungerar som en plats för information utan också som en plats för ungdomar att aktivt experimentera med sin tro och jämföra sina upplevelser med andras. Lövheim menar att detta skapar ett utrymme för reflektion som ofta kan vara svår att uppnå i exempelvis familjekontexter eller formella utbildnings kontexter. Hon skriver att ännu en effekt är att sociala medier kan utvidga synsätt och öka insikten om mångfald inom religiösa trosuppfattningar (Lövheim, 2005, s. 1-10).

Sjö, Moberg och Lövheim (2020) refererar till forskning som visar att ungdomar är medvetna om att sociala medier kan presentera negativa bilder av religion och att det påverkar dem. Vidare visar detta att de flesta ungdomarna utvecklar en kritisk mediekompetens kopplad till religion. Denna kompetens är viktig för deras religiösa identitetsutveckling eftersom den ger dem möjlighet att välja, tolka och kombinera olika perspektiv för att spegla sina egna värderingar och erfarenheter (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.3).

Sjö, Moberg och Lövheim menar att ungdomar kan experimentera och utforska sin tro på sociala medier. Det finns studier som visar att sociala medier, filmer och berättelser på internet har inspirerat ungdomar att blanda olika element från olika religioner. Ungdomarna har också kunnat utforska trosuppfattningar som magi, övernaturliga fenomen eller andra andliga praktiker. Detta har gett dem möjligheten att bygga en personlig religiös mosaik och utveckla sin religiösa identitet. Dock kan diskussioner på sociala medier ofta bli mer polariserad snarare än öppna, särskilt när det är korta texter. Detta gör det svårare för ungdomar att ha djupa konversationer om exempelvis olika religioner och kan istället leda till att de får en polariserande bild av religionen. Däremot visar författarna annan forskning som menar att om man är medlem i onlinegrupper kopplat till en tro kan man få sociala fördelar. Exempelvis att man känner tillhörighet, gemenskap och en känsla av tillhörighet. Detta liknar de känslor man kan få i en vanlig församling också (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.3-6).

Forskarna menar att det är vanligt att ungdomar uttrycker sig kortfattat om sin tro på sociala medier och detta är kopplat till vilken självpresentation samt uppfattning de har om sina vänner. Exempelvis om man har fler religiösa vänner och ser religion som en offentlig fråga, då är man mer villig att visa och berätta om sin religiösa identitet. Sociala medier fungerar både som en möjlighet men också som en utmaning för ungdomars religiösa identitetsutveckling. Sociala medier kan erbjuda utforskande, reflektion och gemenskap men det kan också leda till ytliga uppfattningar om religion. Hur ungdomar använder sociala medier kopplat till sin tro beror på deras mediekompetens, sociala nätverk och deras intentioner (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.3-6).

5.2.1 Sociala medier, osäkerhet och förhandling av religiös identitet

Maskulin lyfter fram att sociala medier kan skapa osäkerhet och motsättning hos unga, särskilt vad gäller deras självbild. Ungdomar kan uppleva förvirring då den ständiga tillgången till normer och religiösa ideal ibland står i motsättning till de värderingar unga

möter i skolan, hemmet eller samhället. Maskulin för fram att ungdomar ofta balanserar mellan traditionella, religiösa förväntningar och moderna, sociala normer digitalt. Detta kan leda till svårigheter att skilja mellan vad som faktiskt känns meningsfullt och vad som kan tas efter på grund av grupptryck eller kraftfulla markörer av "hur en religiös person bör vara". Alltså kan sociala medier bidra till att unga känner sig tvungna att antingen dölja eller överdriva sin tro (Maskulin, 2013, s.138-141).

Dessutom menar Maskulin att sociala medier kan förstärka stereotyper om vissa religioner. Hon menar att ungdomar inte alltid vågar uttrycka sin egen religiösa identitet i trygghet utan något som antingen måste försvaras eller förklaras. Vidare beskriver hon att detta sker på grund av att vissa religioner ses som problematiska på sociala medier. Maskulin betonar att ungdomar riskerar att bli kritiserade eller få hat för sin religion vilket gör att de anpassar eller ifrågasätter sin tro för att minimera risken för negativa kommentarer på nätet. Maskulin menar att vissa ungdomar använder sina plattformar för att förklara sin tro på sitt sätt och besvara frågor om fördomar. Vidare skriver hon att detta kan hindra stereotypa fördomar och visa att religion är något som levs och formas på flera olika sätt. På så sätt kan sociala medier ge ungdomarna en bredare möjlighet att påverka sin religiösa identitetsutveckling (Maskulin, 2013, s.138-141).

Maskulin beskriver hur ungdomarnas vardagsliv går från delade och familj kontrollerade miljöer till privata samt digitala miljöer. Detta bidrar till att ungdomar som har mobiltelefoner kan delta i religiösa och kulturella medier utan att föräldrarna riktigt vet om det. Maskulin menar att detta skapar en större frihet i deras religiösa identitetsskapande. Ungdomar läser berättelser både globalt och lokalt på sociala medier som exempelvis kan handla om etik, moral, vad meningen med livet är samt vad som är gott och ont. Dessa idéer dyker upp i populärkultur samt kommunikation online och Maskulin betonar att religionen implementeras i deras vardag på ett nytt sätt. Hon understryker att religionen inte längre anses som något som endast hör hemma i gudstjänstlokaler utan något individuellt som ungdomar själva formar (Maskulin, 2013, s.138-141).

I boken *Talande tro: ungdomar, religion och identitet* (2003) skriver Mia Lövheim hur globaliseringen och nya medier har gjort att individer själva måste navigera i en verklighet med en variation av religiösa uttryck. Hon menar att detta påverkar ungdomarnas religiösa identitet eftersom de jämt möter religiösa symboler, uttryck, berättelser. Vidare menar hon att internet blir en arena där traditionella auktoriteter möter nya former av andlighet, exempelvis

healing och nyandlighet. Lövheim skriver att religionen på internet blir både mer tillgänglig men också mer förvirrande. Detta eftersom de får ett större ansvar att själva navigera på internet. Hon hävdar däremot att de inte behöver söka upp någon institution eller ett fysiskt sammanhang när de söker religiöst innehåll. Ungdomar kan exempelvis möta en bred variation av religiösa perspektiv när de söker på ord som "Gud", eller "religion" (Lövheim, 2003, s.119).

Lövheim skriver hur internet utmanar tidigare föreställningar om vad religion är. Hon menar att medier som "InterNet Guiden" beskriver hur internet kan fungera som ett paradiset för den som vill utforska ovanliga religiösa rörelser. Lövheim skriver att det både finns officiella organisationer som Svenska kyrkan men också radikala grupper. Många av dessa radikala grupper har anonymt material som gör det lättare för ungdomar att testa sig fram. Med denna enorma informationsinhämtning på internet menar Lövheim att ungdomar kan kombinera idéer från olika traditioner vilket också bidrar till deras religiösa identitet. Lövheim menar att ungdomar i Sverige kan använda internet mer fritt från institutionella krav och normer. Hon menar att deras religiösa identitet formas och utvecklas genom samspelet mellan deras nyfikenhet, informationssökandet och de sociala relationer som skapas online. Vidare skriver hon att identiteten blir mer personlig och förhandlingsbar när den inte är knuten till exempelvis en specifik plats (Lövheim, 2003, s.120).

5.3 Socialisering, gemenskap och identitet

I boken *Religion and cyberspace* skriver Lövheim och religionssociologen Alf G Linderman att både identitet och religiös identitet är något som konstrueras i relation till andra individer. De menar att trots att kommunikationen via internet inte kräver fysisk närvaro är den fortfarande social. Detta gör att ungdomar utvecklar sin religiösa identitet genom samtal, möten och gemenskaper på sociala medier. Lövheim och Linderman menar att ungdomar kan spegla sig i andra genom sociala medier, få respons på sina åsikter och uttryck samt få perspektiv på hur andra tolkar och praktiserar religion (Lövheim & Linderman, 2005, s.121-126).

Lövheim och Linderman understryker att ungdomar kan bygga relationer på sociala medier och känna tillhörighet, vilket i sin tur kan stärka och utveckla deras religiösa identitet. De tydliggör samtidigt att identitet alltid formas i ett samspel med andra och att dessa relationer kan sätta krav på anpassning och engagemang (Lövheim & Linderman, 2005, s.121-126).

Sjö, Moberg och Lövheim menar att sociala medier kan fungera som en “socialiserande agent”. De ungdomar som har låg religiös socialisering i hemmen eller skolan blir sociala medier ofta den primära källan för att inhämta information om religion. Författarna menar därför att den sociala miljön kan ge idéer och perspektiv som annars inte hade nått ungdomarna och kan därför bli avgörande för hur de formar sin religiösa identitet. Sociala medier har blivit en primär källa för ungdomar att komma i kontakt med olika typer av religion. Sociala medier fungerar som en religiös socialisering för ungdomar som inte har religion hemma, det vill säga, de ungdomar som inte har växt upp med exempelvis religiösa institutioner, familjetraditioner eller aktiviteter. Sociala medier fungerar alltså inte bara som en plats för att inhämta information utan det är en central del av hur ungdomar formar sin religiösa förståelse och identitet (Sjö; Moberg; Lövheim, 2020, s.3).

Nina Maskulin refererar till Mia Lövheims studie som visar att sociala medier kan fungera som en plats där ungdomar aktivt skapar sin religiösa identitet genom textbaserade diskussioner. Hon menar att identiteten formas i diskussionsgrupper online genom symbolhantering, argumentation och bedömning av vad som förstås som autentiskt. I artikeln står det “Lövheim shows in her analysis how the insider group approves or rejects interpretations, based mainly on the use of the symbolic content of religion” (s.143). Med detta menas att ungdomar skapar olika religiösa “autobiografier” genom att skriva om sina erfarenheter inför andra användare online, som sedan bedömer om deras tolkning är trovärdig eller inte baserat på hur de använder sig av religiösa symboler.. Här blir ungdomarna själva digitala auktoriteter och inte de traditionella institutionerna såsom präster eller imamer. Hon menar att detta ger ungdomarna verktyg och ansvar att självständigt formulera samt försvara sin religiösa identitet samtidigt som dessa miljöer också kan skapa osäkerhet, konflikter och missförstånd (Maskulin, 2013, s.142-143).

Maskulin refererar sedan till professorn inom religionssociologen Marcus Mobergs studie från Finland om hur sociala medier, musikplattformar och gemenskapen online kan skapa helt nya religiösa subkulturer, exempelvis den kristna metalscenen. Han menar att ungdomar uttrycker sin tro genom estetiska val, musiksmak och deltagande i digitala eller fysiska scener. Moberg menar att detta fungerar som ett verktyg för att skapa kollektiva religiösa identiteter som kan kopplas till gemenskap. Han skriver också att ungdomar med försvagad traditionell religiös socialisering använder populärkulturer och sociala medier som resurser för att uttrycka samt förstå sin egen religiositet (Maskulin, 2013, s.144-145).

Dunkels understryker att vi generellt sett reagerar annorlunda på nätet än i verkligheten eftersom många sociala signaler faller bort såsom mimik, tonfall eller reaktioner. Hon menar att detta kan göra att religionen framstår som mer förenklad än vad den egentligen är. Samtidigt kan det bli lättare för ungdomar att utveckla sin religiösa identitet i egen takt utan några direkta reaktioner eller kommentarer. Dunkels poängterar att den religiösa identiteten på sociala medier formas genom text, reflektion och kommunikation snarare än exempelvis traditionella ritualer. Hon menar att detta kan leda till att religionen blir mer individuell eftersom ungdomarna själva kan välja vad som känns meningsfullt (Dunkels, 2018, s.31).

Dunkels menar också att det som påverkar den religiösa identitetsutvecklingen är anonymiteten som sociala medier erbjuder. Hon skriver även att unga får möjligheten till att våga uttrycka religiösa funderingar, kritik och personliga trosupplevelser som de egentligen inte skulle ha vågat berätta om för andra i den verkliga världen. Detta minskar känslan av sårbarhet. Samtidigt bidrar det till en mer utforskande och reflekterande identitetsutveckling där unga får chansen att testa olika saker som tro och tvivel. Hon menar att ungas användning av sociala medier har stor påverkan på den religiösa identitetsutvecklingen hos unga människor genom frihet, anonymitet och nya former av social interaktion. Dunkels menar att sociala medier ger möjligheten att utforska och ifrågasätta de olika religionerna (Dunkels, 2018, s.33).

5.4 Digital kompetens, resurser och begränsningar

Wrammert skriver i sin avhandling att Sverige är präglad av sekularisering samt mångkulturalitet och att detta påverkar ungdomarnas användning av sociala medier som i sin tur påverkar hur de formar sin religiösa identitetsutveckling. Wrammert menar att den institutionella religionen har minskat markant i Sverige och att många svenskar är kritiska till religionen speciellt när den uppfattas som auktoritär eller styrande. Hon påstår att ungdomar på sociala medier kan utforska religionen på ett mer individuellt och reflekterande sätt utan att följa religiösa normer. Hon skriver även att ungdomarna istället kan möta olika religioner och jämföra dem med egna värderingar samt trosuppfattningar i förhållande till sin egen identitet. Hon menar att den ökade migrationen till Sverige har bidragit till en mer heterogen befolkning och en ökad religiös mångfald. Ungdomar kan både bekräfta och utmana sina tidigare fördomar eller föreställningar om religioner. Sverige betonar vikten av individualism, jämställdhet och kritiskt tänkande vilket ungdomar kan pröva på sociala medier (Wrammert, 2021, s.26-28).

Wrammert skriver att den första generationen som växt upp med sociala medier och internet är Generation Z. Hon skriver att de flesta svenska ungdomarna mellan 13-18 år använder sig av internet och någon typ av social media dagligen. Det används både som en nyhetskälla men också för interaktion där man kan sprida, dela och tolka information mellan varandra. Enligt Wrammert har detta bidragit till att ungdomar har mindre förtroende för traditionella medier som TV, radio, tidningar och vänder sig istället till sociala medier för information. Hon menar att detta har lett till att etablerade auktoriteter som föräldrar, lärare och journalister har mindre kontroll över vad ungdomarna ser och lär sig på internet. Detta har ökat ungdomarnas informationssökande och kan utveckla deras färdigheter i att hitta och analysera information. Däremot kan de ibland överskatta sin förmåga att vara källkritiska och kan istället tro på vilseledande information. Enligt Wrammert såg man ungdomar som passiva mottagare förr, alltså att mediebudskap togs in utan att man riktigt tänkte kritiskt på vad det var som togs in. Individens egna tänkande hade mindre roll och medier hade större roll. Hon menar att ungdomar idag själva väljer vilka medier de vill använda och hur de vill tolka, acceptera eller förkasta budskapen. De har alltså förmågan att göra egna val samt prioriteringar och kan tänka mer kritiskt. Wrammert menar att sociala medier kan fungera som en plats för representation och identitet. Speciellt för ungdomar som känner att de inte får representeras i traditionella medier. Exempelvis kan ungdomar med minoritetsbakgrund känna en avsaknad av positiva bilder av sin egen kultur på nyheterna eller TV. Här kan sociala medier spela en viktig roll och erbjuda perspektiv och visa en annan bild av deras kultur. Wrammert konstaterar att det är viktigt att inte alltid fokusera på farorna med internet eftersom det kan göra att man underskattar ungdomarnas förmåga att navigera, analysera och lära sig från internet. Hon menar att detta kan leda till att ungdomarna drar sig undan från skolan. Forskning visar att Generation Z är i en period där den digitala världen både erbjuder frihet men också kommer med risker. Sociala medier för med sig möjligheter som informationssökande, social interaktion, identitetsskapande och representation. Samtidigt menar Wrammert att det krävs att ungdomarna är medvetna och tänker kritiskt för att hantera desinformation och filterbubblor (Wrammert, 2021, s. 33-36).

5.4.1 Resurser, ojämlikhet och begränsningar i digitala religiösa miljöer

Lövheim skriver om en studie som visar att lyckad identitetsutveckling på sociala plattformar kräver förmåga och resurser. De unga som hade eget digitala verktyg, erfarenhet av skriftlig kontakt och ett reflekterande tankesätt till religion kunde använda plattformen för att aktivt

stärka sin religiösa identitet, medan de med färre resurser fastnade i begränsade sociala roller (Lövheim, 2005, s.11-15)

Lövheim och Linderman (2005) menar att internet kan ge verktyg som hjälper ungdomar att hantera osäkerheter och förändringar som sker i det moderna samhället. De menar att ungdomar kan skapa och delta i religiösa gemenskaper som finns i en stor utsträckning, alltså över geografiska och kulturella gränser. Detta gör att deras religiösa identitet inte är knuten till en specifik plats utan kan sträcka sig världen över. Författarna betonar att internet kan skapa utrymme för föränderliga och flexibla identiteter. De menar att ungdomarna vågar uttrycka sig och experimentera med olika sätt att vara. Med detta menas att de vågar utforska sin religiösa identitet exempelvis genom att ifrågasätta traditionella religioner eller uttrycka sin tro mer personligt. Den religiösa identiteten blir inte nödvändigtvis stabil utan den kan vara under ständig förändring och detta beror på vilka sammanhang ungdomarna befinner sig i på internet (Lövheim & Linderman, 2005, s.121-126).

Lövheim & Linderman menar dock att internet och sociala medier kommer med begränsningar. Den tillgång man har till information och möjligheterna man får att delta i religiösa sammanhang online beror på faktorer som kön, social bakgrund och kulturella resurser. De menar att alla ungdomar inte har samma möjligheter att utveckla sin religiösa identitet genom sociala medier. Lövheim och Linderman betonar att internet ibland förstärker de ojämlikheter som finns i samhället och att ungdomarnas religiösa identitet därför inte enbart formas av sociala medier, utan också av de normer och villkor som avgör vem som får synas och höras i digitala religiösa sammanhang (Lövheim & Linderman, 2005, s.121-126).

Maskulin skriver om religionssociologen Tomas Axelsons forskning som visar hur film och sociala medier kan fungera som kulturella resurser för att tolka existentiella och religiösa frågor för svenska ungdomar. Han menar att ungdomar med svag religiös socialisering ofta ersätter traditionell religion med populärkulturella berättelser eller filmer. Vidare menar han att sociala medier och populärkulturen kan erbjuda ungdomar att skapa mening och sin identitet genom symboler, värderingar och narrativa strukturer. Axelson skriver om "interpretative horizon" där han visar att ungas mediekonsumtion formar deras världsbild utifrån tidigare socialisering. Han menar att de med stark religiös bakgrund tolkar sociala medier på ett sätt medan de ungdomar som är mer sekulariserade bygger alternativa andliga perspektiv utifrån sociala medier. Digitala medier blir alltså en plats för ungdomar att utforska existentiella frågor och utveckla sin religiösa identitet (Maskulin, 2013, s.143-144).

Dunkels betonar vikten av att sociala medier kan vara en tillgång för religiösa gemenskaper hos de ungdomar som inte har den gemenskapen på den geografiska platsen de bor på. Vidare betonar hon att detta kan skapa ett tryck hos ungdomarna att förenkla deras religiösa identitet mer än vad den egentligen är (Dunkels, 2018, s.31-32).

6. Diskussion

Syftet med denna kunskapsöversikt har varit att undersöka hur sociala medier påverkar ungdomars religiösa identitetsutveckling. Resultatet visar tydligt att sociala medier spelar en central roll i hur ungdomar möter, tolkar och omformar religionen i dagens samhälle. I linje med tidigare religionssociologisk forskning framträder sociala medier inte enbart som informationskanaler utan som sociala, kulturella och identitetsskapande arenor där religion förstås, ifrågasätts och förhandlas. Sociala medier fungerar som en arena eller ett övergångsrum för religiös identitetsutveckling. Maskulins forskning visar att ungdomar möter religion kontinuerligt i digitala miljöer genom exempelvis berättelser, diskussioner, populärkultur eller personliga uttryck (Maskulin, 2013, s.138-141). Dessa möten bidrar till att religion inte längre är begränsad till institutionella sammanhang såsom kyrkor, moskeer eller familjetraditioner utan blir en del av ungdomarnas vardagliga mediekonsumtion . Lövheims användning av begreppet “transitional space” stödjer detta, där ungdomarna ges möjlighet att utforska existentiella frågor och religiösa idéer i en relativt trygg och flexibel miljö (Lövheim, 2005, s.1-10).

Vidare kan vi konstatera att den religiösa identiteten hos ungdomarna är föränderlig och inte fast eller given. I linje med Giddens teori om identitet som ett reflexivt projekt framkommer det att ungdomar kontinuerligt omtolkar sin religiösa självbild i relation till nya perspektiv och erfarenheter som förmedlas via sociala medier (Lövheim, 2003, s.121). Axelssons resonemang om religion som ett verktyg för meningsskapande snarare än ett system av fasta regler förstärker bilden av religion som något personligt och individuellt förhandlingsbart i det digitala samhället (Axelsson, 2006, s.206-207).

Samtidigt visar resultaten att sociala medier både innebär möjligheter och risker för ungdomars religiösa identitetsutveckling. Å ena sidan skapar de utrymme för utforskande, reflektion och gemenskap. Ungdomar kan ta del av nyanserade berättelser och känna tillhörighet speciellt när sådan gemenskap saknas i deras geografiska närmiljö. Detta är särskilt viktigt och betydelsefullt för ungdomar med låg religiös socialisering i exempelvis hemmen eller i skolan, där sociala medier kan fungera som en primär socialiserande agent. Å andra sidan medför den digitala miljön risker såsom desinformation, stereotypa framställningar och polariserade diskussioner. Wrammert visar att ungdomar ibland

överskattar sin källkritiska förmåga vilket kan leda till vilseledande eller förenklade bilder av religion som i sin tur kan påverka deras förståelse eller uppfattning om religionerna (Wrammert, 2021, s.15-16). Dessutom framkommer det att vissa ungdomar upplever osäkerhet kring hur öppet de kan uttrycka sin tro på sociala medier, särskilt när religionen framställs som kontroversiell eller problematisk. Detta kan leda till att den religiösa identiteten antingen döljs, förenklas eller överdrivs för att passa in i den digitala kontexten.

En viktig aspekt som framträder är sociala mediers roll i socialisering och gemenskap. Wrammert visar att ungdomar inte enbart är passiva mottagare av religiöst innehåll utan också aktiva deltagare som skapar mening genom exempelvis dialog (Wrammert, 2021, s. 33-36). I dessa digitala gemenskaper fungerar ungdomar ofta som sina egna religiösa auktoriteter där trovärdighet skapas genom språkbruk, erfarenhet, delning och tolkning snarare än genom traditionella institutionella hierarkier. Detta innebär ett skifte i hur religiös auktoritet förstås och praktiseras i ett digitaliserat samhälle.

Vidare visar kunskapsöversikten att digital kompetens och tillgång till resurser är avgörande för hur ungdomar kan använda sociala medier i sin religiösa identitetsutveckling. Lövheim och Linderman betonar att faktorer som kön, social bakgrund och kulturella resurser påverkar vilka möjligheter ungdomar har att dela i religiösa sammanhang online (Lövheim & Linderman, 2005, s.121-126). Detta innebär att sociala medier inte nödvändigtvis inte är jämlika arenor utan kan reproducera och förstärka redan existerande ojämlikheter. Ungdomar med hög digital kompetens och ett reflekterande förhållningssätt har större möjlighet att använda sociala medier som ett stöd i sin identitetsutveckling, medan andra riskerar att fastna i begränsade roller eller stereotypa framställningar

7. Slutsats

Sammanfattningsvis visar denna kunskapsöversikt att sociala medier har en omfattande och mångfacetterad påverkan på ungdomars religiösa identitetsutveckling. Sociala medier fungerar som centrala arenor där religion möts, tolkas och omformas i relation till andra. Samtidigt erbjuder de möjligheter till utforskande, gemenskap och personlig reflektion. Den religiösa identiteten framstår som dynamisk, förhandlingsbar och starkt kopplad till sociala och kulturella sammanhang snarare än till fasta religiösa strukturer. Sociala medier kan också skapa osäkerhet, förenkling och polarisering, särskilt när ungdomar exponeras för stereotypa framställningar eller saknar tillräckligt med digital mediekompetens. Därför kan sociala medier varken ses som entydigt positiva eller negativa i relation till religiös identitetsutveckling. Istället bör de förstås som komplexa miljöer där möjligheter och begränsningar samexisterar.

Avslutningsvis visar kunskapsöversikten vikten av att uppmärksamma ungdomars aktiva roll i sitt eget identitetsskapande samt betydelsen av att stärka deras kritiska mediekompetens. Genom att förstå sociala medier som både sociala och kulturella resurser kan framtida forskning och utbildning bättre stödja ungdomar i deras religiösa och existentiella utveckling i ett allt mer digitaliserat samhälle.

8. Referenser

Axelsson, T. 2006. Film, livsåskådning och identitet. I: G, Larsson, M. Lövheim & A, Linderman (red). *Religion och medier: några perspektiv* (s.205-226). Lund: Studentlitteratur AB.

Dunkels, Elza. (2018). Vad gör unga på nätet? (3:e uppl). Lund: Gleerups.

Lövheim, M. 2003. Religiös identitet på Internet. I: G,Larsson (red). *Talande tro: ungdomar, religion och identitet* (s. 119-139). Lund: Studentlitteratur AB.

Lövheim, Mia. 2005. *Young People and the Use of the Internet as Transitional Space*. Heidelberg: Heidelberg University Publishing.

<https://heiup.uni-heidelberg.de/journals/religions/article/view/383/358>

Lövheim, M. & Linderman, A.G. 2005. Constructing religious identity on the Internet. I: M. T. Hojsgaard & M, Warburg (red). *Religion and cyberspace* (s.121-137). London: Routledge.

Maskulin, Nina. 2013. On studying religion, media and the young people. *Temenos* 49 (1).
<https://journal.fi/scripta/article/view/67437>

Sjö, Sofia; Moberg, Marcus; Lövheim, Mia. 2020. *A Mixed-Method Approach to Youth and Digital Religion*. Åbo: Åbo Akademi.
https://research.abo.fi/ws/portalfiles/portal/27287603/A_Mixed_Method_Approach_to_Youth_and_Digital_Religion.pdf

Wrammert, Anna. 2021. *Med(ie)vetenhet, motstånd och engagemang - Gymnasieungdomars tal om och erfarenheter av religion*. Uppsala: Uppsala Universitet.
<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1567751/FULLTEXT01.pdf>